

A közönséggel való kommunikáció sokkal intenzívebb lett

Interjú Ács Péterrel, az Óbudai Danubia Zenekar ügyvezetőjével

Fontos az is, hogy megtaláljuk az arányt, meddig érdemes hajtani a zenekar kerekét, hiszen a zenészeknek nemcsak a fizikai, de a lelki-érzelmi állapota is fontos – fogalmazott Ács Péter, aki arról is beszélt, hasznos lenne a zenekari zenészek oltásának ügyét behozni a szakmai egyeztetésekbe.

■ *Az első és a második hullám között alapvető különbség az volt, hogy a második során engedélyezték a zárt ajtók mögötti hangversenyeket. Mik a tapasztalatok a streamelt koncertekkel kapcsolatban? Mennyire voltak népszerűek, mennyire lehet lemérni a közönség aktivitását?*

– Mi voltunk az első szimfonikus zenekar itthon, amely rendszeresen streamelte a koncertjeit. Még jóval a Covid előtt, 2014-ben kezdtük, a Danubiának már jónéhány évnyi tapasztalata volt e téren, rutinszerűen ment a lebonyolítás, és azzal is tisztában voltunk, hogy a streamnél mire kell jobban odafigyelni. Örülünk, hogy nem csak home-videókat lehet készíteni – bár azt gondolom, azokban is nagyon kreatívak voltunk –, mert

persze egészen más felmenni a Müpa, a Zeneakadémia vagy a BMC színpadára.

■ *Alapvetően két tábor van, az egyik az ingyenes stream mellett tette le a voksát, többen viszont azt hangsúlyozzák, ha nem kell érte fizetni, az hosszú távon viszályos lehet.*

– Mi eleve ingyen csináltuk a streamet az elmúlt hat évben, a Covid előtti időkben nem is nagyon terveztük fizetőssé tenni. A kialakult új helyzetben viszont nagyon hiányoltam, hogy a szakmában semmiféle egyeztetés nem volt erről. A klasszikus zenei élet két nagy szereplője, a Müpa és az Opera elkezdte ingyen közvetíteni a koncerteket, innentől kezdve nincs is miről be-

TISZTELETJEGGYEL

Rögös út a zenéhez?

A fenti cím választása természetesen nem véletlenül utal a Danubia Szimfonikus Zenekar kiváló honlapjára, és arra a misszióra, amelyet az együttes közel egy éve a járványügyi szabályok bevezetését követően az online térben kezdett, és amelyet azóta számos zenekarunk, intézményünk örömteli módon követ, olykor valóban lenyűgöző ötletességről tanúbizonyságot téve. A szükség tényleg kreatívvá tesz, és az is biztos, hogy a nagyobb összefüggéseket helyettesítő praktikák a normalitás reménybeli visszatértét követően is velünk maradnak majd. A világ nagy koncerttermeiből, operaházai-ból kiváló minőségben közvetített élő előadások már korántsem mennek ritkaságszámba a számítógépek képernyőjén vagy a lakás üres falára vetítve, a hangot hi-fi berendezésből vagy egy jobb bluetooth hangszóróból előcsalva. Mindez persze nagyon modern és a maga nemében lenyűgöző, ugyanakkor tagadhatatlanul mesterkéltné, hiszen hiányzik belőle – vagy csak nagyon korlátozottan érvényesül – a zene társas jellege, az a közösség, ami egy

mű előadásakor a szerző, az előadók és a közönség közt jön létre. Mindenki igyekszik ezt persze valahogy pótolni: az üres nézőtér előtt a pulpitusra pattanó karmestert élénk lábdobogás és vonólengetés üdvözli, az előadás végeztével pedig hasonlóképpen: egymás megsüvegelése zajlik, majd a kongó terem felé forduló zenekar valami olyan áhítatos csendben mered a kamerába, hogy az előadástól bármennyire is fellelkesült néző ezt látva inkább mély letargiába zuhan. És persze a legjobb kivetítő és hangszóró sem tudja pótolni az élőzene varázsát, azokat a gesztusokat, rezgéseket, valóban fizikai hatásokat, azt az örömet, amit a hangszerét megszólaltató ember tud okozni a játékat hallgató másik embernek.

Ez az, ami egy év után nagyon hiányzik. Sosem gondoltam volna, hogy a „Tiszteletjeggyel” rovat egyszer akár arról is szólhatna, hogy e sorok írója hogy könyörgi be magát azokba a koncerttermekbe, ahonnan a koncerteket közvetítik, természetesen úgy elhelyezkedve, hogy a kamera semmilyen szögben se leplezhesse le a zenei elvonási tüneteit csillapítani igyekvő „betolakodót”. Most sem szólhat ilyesmiről ez a cikk, hisz azon nyomban leleplezném a kakasülön vagy a hátsó sorok valamelyikében engem elrejtő zenekari szervezőt, karmestert. A nyilvános játék iránti vágyamat természetesen nem kezelhetem ilyen illegális módon, ugyanakkor, ha – a mindnyájunkat

szélni, ezzel bedarálták a teljes piacot. Hiába jöttek néhányan különféle jegyárakkal, úgy gondolom, érzékelhető bevétele ebből senkinek sem volt. Nagyon nehéz szembemenni az árral, amikor a nagy szereplők, akik teljesen más anyagi kondíciókkal rendelkeznek, mint egy szimfonikus zenekar, ingyen adják a programjaikat. Ugyanakkor a Danubia is csinált fizetős streameket, támogatói jegyeket is bevezettünk, de azt tapasztalatuk, hogy a közönségünk nem úgy támogat minket, hogy magasabb árú jegyet vásárol, hanem a magánemberek az erre szánt összeget – ha azt jól kommunikáljuk a zenekar internetes felületein – egyszerűen átutalják. Ez nálunk rendkívül jól működött. Ennek lehetőségét el is kezdtük időben jelezni a közönségnek, még 2020. március 13-án, amikor az első zárt ajtó mögötti koncertet adtuk Perényi Miklóssal a Zeneakadémián, és nagyon sokan már a koncert közben küldtek támogatást. Nagyon hálásak vagyunk a támogatóknak, főként, hogy ezek az utalások a mai napig tartanak. Az elmaradt koncertek kapcsán természetesen annak, aki kérte, visszafizettük a jegyárat, mindenkivel elszámoltunk. Decemberben indult új, saját weboldalunk, ahol rengeteg év videóanyaga van tematikusan összegyűjtve. Ezt az új weboldalt már eleve úgy terveztük, hogy a saját felületünkön tudjunk streamelni. A nézettség nagyon változó, a decemberi koncertünk benne volt a top 5-ben a Müpánál, a legutóbbi koncertünk, Kurtág György 95.

körülvevő számos tragédia ellenére – már annyi szó esik a nyitásról, érdemes a nemzetközi példákra támaszkodva elgondolkodni azon, hogy hogyan lehetne a zenét mint közösségi élményt újra közkinccsé tenni – természetesen az egészségügyi szempontok maximális figyelembevételével.

Látva, hogy nemcsak a közönséget, hanem a zenekari tagokat is mennyire megviseli a találkozás hiánya, a Berlini Filharmonikusok vezetősége elhatározta, hogy a március 20-i hangversenyüket közönség előtt, igaz, csak félházzal fogják megtartani. A projekt indulásától kezdve világossá tették, hogy egy kísérletről van szó, még ha az alapos, számos szakértőt mozgósító akció során a bizonytalanságokat valóban minimálisra csökkentették is. A távolságtartás, a maszkviselési kötelezettség és az ezer fős publikum koncert előtti tesztelésén kívül még arra is odafigyeltek, hogy a szellőztetőberendezések optimális irányban és sebességgel tereljék a Filharmónia nagytermének levegőjét.

A koncertről és a haditervszerű előkészületekről szóló filmben megszólalnak a zenekar tagjai is. Csajkovszkij Rómeó és Júlia szvitjének – amely az est programján is szerepelt – érzelmdúsan áradó melódiájával a háttérben Stefan Dohr szólóként elmondja, hogy a kezdeményezéssel jelzést akartak adni minden más együttesnek: nagy szervezőmunkával, de meg lehet oldani az élő találkozást zenekar és közönség között. Andrea Zietzschmann

intendáns és munkatársai világosan ki is mondják, hogy egyfajta világítótoronynak tekintik magukat, és hogy nagy szerencsájük, hogy a legjobb szakemberekkel és a tömeges tesztelésben nagy gyakorlatot szerzett egészségügyi vállalkozással működhetnek együtt az előkészítésben. Albrecht Meyer szólóoboista az üres nézőtér előtt adott koncertek kapcsán arról panaszkodott, hogy az utolsó taktusok utáni „fülsüketítő csend” rosszabb volt minden másnál.

A koncert természetesen óriási sikert aratott – voltképp már akkor, amikor még egy hang sem szólalt meg. A pultokhoz beszivárgó muzikusokat olyan üdvrivalgás fogadta, ami máskor egy nagyon jól sikerült előadás után is ritka. A Csajkovszkij mű mellett felhangzó Rahmanyinov szimfónia a karmester, Kirill Petrenko számára jutalomjáték volt. A szentimentális orosz lélek mesterművei ugyanakkor az érzelmileg „kiéheztetett” publikumra is a reveláció erejével hatottak.

Lássuk be, nem tudhatjuk, hogy járványügyi szempontból mit hoz a jövő. Adja Isten, hogy elmúljon a bezártság, de a civilizációs fejleményeket tekintve és a közegészségügyi szakembereket hallva számítanunk kell a maszkban távolságtartó, előzetes tesztelést megkövetelő együttlétek állandósulására is. A berliniek sikerrel záruló, de kétségkívül embert próbáló kísérlete bizonyította ennek megvalósíthatóságát. Ha olykor rögzös is, mindig van út a zenéhez.

születésnap koncertjénél én magam sokkal kisebb nézettségre számítottam, hiszen az kimondottan kortárs műsor volt, és ez is ezer fő körüli nézettséget hozott, ami ilyen műfajnál nagyon jó szám. Az új felületen csetelni is lehet, ezt a „funkciót” egyelőre csak a Hámosri Máté (*a Zenekar művészeti vezetője – a szerk.*) által vezényelt koncerteken használjuk. Máté látja egy monitoron a csetüzeneteket, és ezekre reagál is. Megpróbálunk folyamatos kapcsolatban maradni a törzsközönségünkkel, hiszen, ha ősszel újranyitnak a koncerttermek, akkor fontos, hogy ott legyenek velünk.

■ *Mikorra számol a zenekar nyitással, lazítással?*

– Úgy gondolom, az április még biztosan zárt ajtókat mögött zajlik, május-június folyamán már történhet változás, de nekem sincsen kristálygömböm, sajnos. Azt gondolom, ahogy jön a jó idő, egyre nehezebb lesz az embereket otthon tartani, az „este nyolcra otthon lenni” szabály mentálisan mindenkit nagyon megvisel. Egy idő után mindenkinek elege lesz a képernyőből és a hangszóróból, és csak arra vágyik, hogy menjen, tapasztaljon, érezzen, a koncertre járási szokásait újraélje. Jelenleg leginkább csak az előttünk álló pár hónapot látom a műsorválasztási szokásaink szempontjából – egy Beethoven ötödiket eljátszani 250. alkalommal az adott hónapban már nincs értelme.

■ *Ez a helyzet akkor a műsorválasztást is alapvetően átalakítja?*

– Abszolút. Mi például el is engedték a szünetet, csak akkor volt a programban szünet, ha a technikai átállás indokolta, és akkor is levetítettünk egy kisfilmet, vagy a témához kapcsolódó beszélgetés zajlott a teremben. Nem is a bérletes hangversenyeket kezdtük el streamelni – ezeket áthelyeztük a 2021–2022-es évadra –, hanem új műsorokkal jelentkeztünk: csináltunk „best of” válogatásokat, megszavaztattuk a közönséget arról, hogy a korábbi sorozatainkból melyik műveket szeretnék újra hallani. Ez a műsorválogatás is új kapcsolati forma a közönséggel. Ezek a szavazások nyíltan mennek, és mi bevállaljuk a közönség döntését.

■ *A karácsonyi kívánságműsorban is voltak olyan zeneművek, amikre talán kevésbé számított az ember.*

– Ezek a visszajelzések nagyon fontosak számunkra. Azt mindannyian tudjuk, hogy ha az ember egy számítógép mögött ül, sokkal őszintébben választ, és esetleg olyan műsorszámot is leír, amit nem merne kimondani a Zeneakadémia aulájában. Ha már csak ennyi pozitív hozadéka volt a járványnak, akkor annak örülünk, hogy a közönséggel való kommunikáció sokkal intenzívebb lett.

■ *Ha visszaáll a rend, ez a stream-folyamat feltételezem, megmarad.*

– Akkor visszaállunk oda, ahol a Covid előtt is vol-

tunk, hogy az összes fontos koncertünket streameljük, de arra nem készülünk, hogy közönség nélküli stream-koncerteket adjunk. Rengeteg a kérdés, amire senki sem tudja a választ, például hol tart majd ősszel az átoltottság, mihez lesz kötve a koncertek látogatása – ezeket egyelőre nem tudjuk. Rengeteg forgatókönyv van a fejünkben, de ezek most csak tervek.

■ *Nyáron a szabadtéri koncertek talán beindulhatnak.*

– Szabadtéren jól állunk, lesz olyan szabadtéri koncertünk, amit hetekkel ezelőtt kiplakátoztak Budapesten, ez a margitszigeti Mozart-koncert. Meglepő is volt, hogy januárban szembejött ez a plakát, és nagyon örülök, hogy a szervezők bíznak abban, hogy menni fog. Amit nem igazán látunk át, azok az önkormányzati rendezvények, ezeket az önkormányzatok sem látják még. Most minden önkormányzatnak át kell gondolnia a büdzsét, hiszen nincs a parkolási bevétel, jelentősen kisebb az iparüzési adó, Óbuda esetében pedig mindkettő nagyon jelentős tétel. Nekünk az Óbudai Nyár tradicionálisan fontos rendezvényünk, és ezen kívül is minden évben szokott lenni jónéhány meghívásos szabadtéri koncertünk. Egyelőre úgy tűnik, a Tér-Zene nem lesz, legalábbis informálisan úgy hallottuk, hogy nem is lesz erre idén pályázat, pedig tavaly nagyon nagy öröm volt, hogy meg lehetett csinálni a bezártság után. A nagy rendezvényekről sok konkrétumot nem tudni még. Vannak tervek, készülünk online tervekkel is, olyan felvételekkel, amiket későbbre szánunk, de a nyár tökéletes lesz arra, hogy felvegyük őket. Ötlet van bőven, de hogy mi fog ebből megvalósulni, az csak akkor derül ki, ha megjelenik a Közlönyben az újabb rendelet.

■ *Kérdés az is, mi történik, amikor újra lehet értékesíteni a jegyeket.*

– Káosz lesz, ezt előre látom. Lesznek, akik a piaci bevételre hajtanak, magas áron, és lesznek, akik a közönség megtartására, vagy elcsábítására törekednek majd, jóval alacsonyabb jegyáron. Ez attól is függ, hogy a fenntartók, illetve az együttesek büdzséje mit enged meg. Lesz kihívás ősszel is, de azt gondolom, egyelőre az előttünk álló tavasz is elég kérdést tartogat.

■ *Pszichésen is megterhelő ez a helyzet a zenészeknek.*

– Kezdenek eljutni a tűrőkapacitásuk végére, ráadásul rengeteg helyen megint online oktatást rendeltek el. A zenészek többsége családostól, azt pedig tudjuk, hogy az online oktatás általában nem úgy működik, hogy a gyerek leül a monitor elé, és ugyanúgy megtanulja az anyagot, mint az iskolában, így ez az átlagosnál jóval több energiát és türelmet követel a szülőktől. Fontos az is, hogy megtaláljuk az arányt, meddig érdemes hajtani a zenekar kerekét, hiszen a zenészeknek nemcsak a fizikai, de a lelki-érzelmi állapota is fontos. Mi is azt látjuk, hogy egy-két hónapra előre tudunk tervezni, elsősorban abból, hogy a nagy koncerttermek kommunikálnak. A

tavaszi fesztiválról, illetve a Bartók fesztiválról most már lehet tudni, hogy online lesz, ebből sejthetjük, hogy áprilisban nem lesz még nyitás.

■ *Nyilván, ha kinyitnak is, először harmadházzal.*

– Igen, a hivatalos távolságtartás, a másfél méter minden harmadik helyet jelenti, ez egy 800 fős Zeneakadémia esetében a páros-páratlan székeket is figyelembe véve nagyjából 250 fő. Ez hogy is néz ki anyagilag? Ebben az esetben rendelni kell a hostesseket, és terembérletet kell fizetni, nem a csökkentett stúdió bérleti díjat, amivel most a streamek mennek. A költségoldal jelentősen megnő, a bevétel pedig ehhez képest elhanyagolhatóan növekszik. Lehet, hogy arra jutunk, hogy érdemes ezt még kihúzni egy ideig. Ami számomra még némi hiányérzetet jelent, az az, hogy igazából a zenekari szövetségben fel sem merült, hogy a zenekari zenészek oltságának ügyét behozzák a szakmai egyeztetésekbe a „kényszerű” együttlét miatt, pedig erre nagy szüksége lenne ennek a közel háromezer embernek. Egyrészt a fúvósok, a közreműködő vendég énekesek nem is tudnak maszkot viselni, de még a vonósoknál is problémát okozhat munka közben, például lecsúszik az álltartó miatt. Az átoltottság nemcsak a zenekar, de a közönség biztonsága szempontjából is fontos lehet, ha pedig életkori sorrendben haladunk, akkor a zenészeink többsége nyárig biztosan nem kerül sorra.

Kiss Eszter Veronika (Az interjú 2021. február 27-én érkezett szerkesztőségünkhöz, amikor a lap már nyomdában volt.)

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöksége 2020 február 10-én megtartott online ülésén megvitatta az előadó-művészeti terület helyzetét és lehetőségeit a járvány ideje alatt. Figyelembe véve a jogszabályt*, ami a kritikus infrastruktúrára vonatkozik, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek által felvetett, a szektor soron kívüli beoltását célzó javaslatának államtitkári szinten történő elutasítását, irreálisnak tartotta egyelőre azt a lehetőséget, hogy az ágazat kivételt képezzen az oltási sorrenden belül. Ez a vélemény megerősítést nyert a 2021. április elsején megtartott EMMI online munkaértekezleten, ahol Herbold Domonkos MSZSZ elnöknek az előadó-művészeti ágazatra vonatkozó, az előre meghatározott oltási sorrendtől való eltérésre vonatkozó ismételt felvetését Rétvári Bence parlamenti államtitkár is lényegében elutasította.

* *Mi az a kritikus infrastruktúra?*

Létfontosságú rendszerelem: az ágazatok valamelyikébe tartozó eszköz – ebben az agrárgazdaság három alágazattal szerepel: mezőgazdaság, élelmiszeripar, elosztó hálózatok –, létesítmény vagy rendszer olyan rendszereleme, amely elengedhetetlen a létfontosságú társadalmi feladatok ellátásához – így különösen az egészségügyhöz, a lakosság személy- és vagyónbiztonságához, a gazdasági és szociális közszolgáltatások biztosításához, az ország honvédelméhez –, és amelynek kiesése e feladatok folyamatos ellátásának hiánya miatt jelentős következményekkel járna.

Vonatkozó jogszabályok:

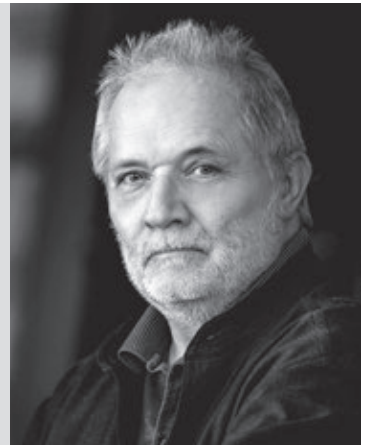
– a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény

EÖTVÖS PÉTER KAPTA A 2020-AS BBVA-DÍJAT

A spanyol BBVA bank 2008-ban alapította a rendkívül rangosnak számító BBVA Frontiers of Knowledge Awardot, melyet számos tudományterületen ítélnek oda, és egyetlen művészeti kategóriában. A zene és opera kategóriában korábban Pierre Boulez és Kurtág Györgyöt is díjazták, a díj 2020-as kiadásának művészeti díját pedig Eötvös Péternek ítelték oda eddigi munkásságáért.

A díjról minden évben független kuratórium dönt, nemzetközi szaktekintélyek és művészeti szervezetek jelölései alapján. Eötvös Péter karmester, zeneszerző, professzor a második magyar alkotó, aki elnyeri ezt a neves díjat.

Eötvös Péter 1944-ben a soknemzetiségű Erdélyben született, ahol Bartók, Ligeti és Kurtág is. Budapesten nőtt fel, a Zeneakadémián zeneszerzést tanult, majd huszonkét évesen Kölnbe került, ahol karmesterdiplomát szerzett. Tanulmányai alatt egy évig a kölni operaházban korrepetitorként dolgozott, majd Stockhausen együttesével 1970-ben fél évet töltött Japánban, az oszakai világkiállításon, ami nagy hatással volt előadóművészi attitűdjére és zeneszerzői gondolkodására.

Döntés született a **székesfehérvári Alba Regia Szimfonikus Zenekar** igazgatói munkakörére harmadszor kihirdetett pályázat ügyében. A véleményező szakmai bizottság állásfoglalását figyelembe véve dr. Cser-Palkovics András polgármester Ruff Tamást bízta meg a feladat ellátásával, aki a munkakört 2021. május 1-től kezdődően tölti be. Az új zenekari igazgató terveiről a Zenekar következő számában fogjuk tájékoztatni olvasóinkat.